

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

37TE BIND

1 9 6 0

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1960

JONSTRUPBOGEN

37TE BIND

1 9 6 0

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1960

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
A. Morville: Det nye Jonstrup	3
Viktor Pedersen: Jonstrup for 150 år siden	13
Reglement for seminaristerne 1806	23
Instruks for opsynsmændene 1807.....	28
»De seks«. Et halvtredsårsminde	30
Viggo Bitsch: Mellem kammerater o. 1910	32
Jette Ahm og Poul Rygaard Jensen: Årets gang på Jonstrup	36
Afgangseksamen 1958	40
Jonstrupsamfundets stævne 5. juni 1959	41
Fra jonstruppernes verden	46
Regnskab og styrelse.....	48

DET NYE JONSTRUP

Af seminarirektor A. Morville.

I Jonstrupbogen 1959 er der gjort rede for de langvarige forhandlinger om seminariets flytning til Lyngby, som blev afsluttet med finansudvalgets beslutning af 2. juni 1955. En bevilling på 35.000 kr. til udarbejdelse af et skitseprojekt for en ny seminariebygning blev udgangspunktet for, hvad der videre skulle ske.

Sommeren 1955 gik med ordning af flytningen og indretningen af de midlertidige lokaler i Lundtofte. Derefter måtte overvejelserne samles om, hvilke lokaleforhold der måtte kræves til en ny seminariebygning, som formentlig skulle holde både i dette og det næste århundrede.

Der meldte sig her den vanskelighed, at den nye seminarielov af 1954 trådte i kraft samtidig med, at vi begyndte i Lundtofte. Der var derfor ikke nogen erfaring at bygge på, men vi måtte prøve at beregne, hvor mange samtidige undervisningsmuligheder den nye lov krævede. Lovens vanskeligste punkt var de mange delinger af klasserne i mindre hold. Linielæsningen i specielle fag kunne kræve op til 5 lokaler pr. klasse i enkelte timer. Dertil kom behovet for nye former i undervisningen, som ville nødvendiggøre store veludstyrede faglokaler og et rummeligt bibliotek. Alt måtte beregnes efter et skøn, som ikke kunne være løseligt, da man måtte undgå både en over- og en underdimensionering. På det tidspunkt, da lokaleplanen skulle udarbejdes, var der ikke noget forbillede at gå efter. Kun for det nye Skive seminarium forelå der et udkast, men endnu kun på papiret.

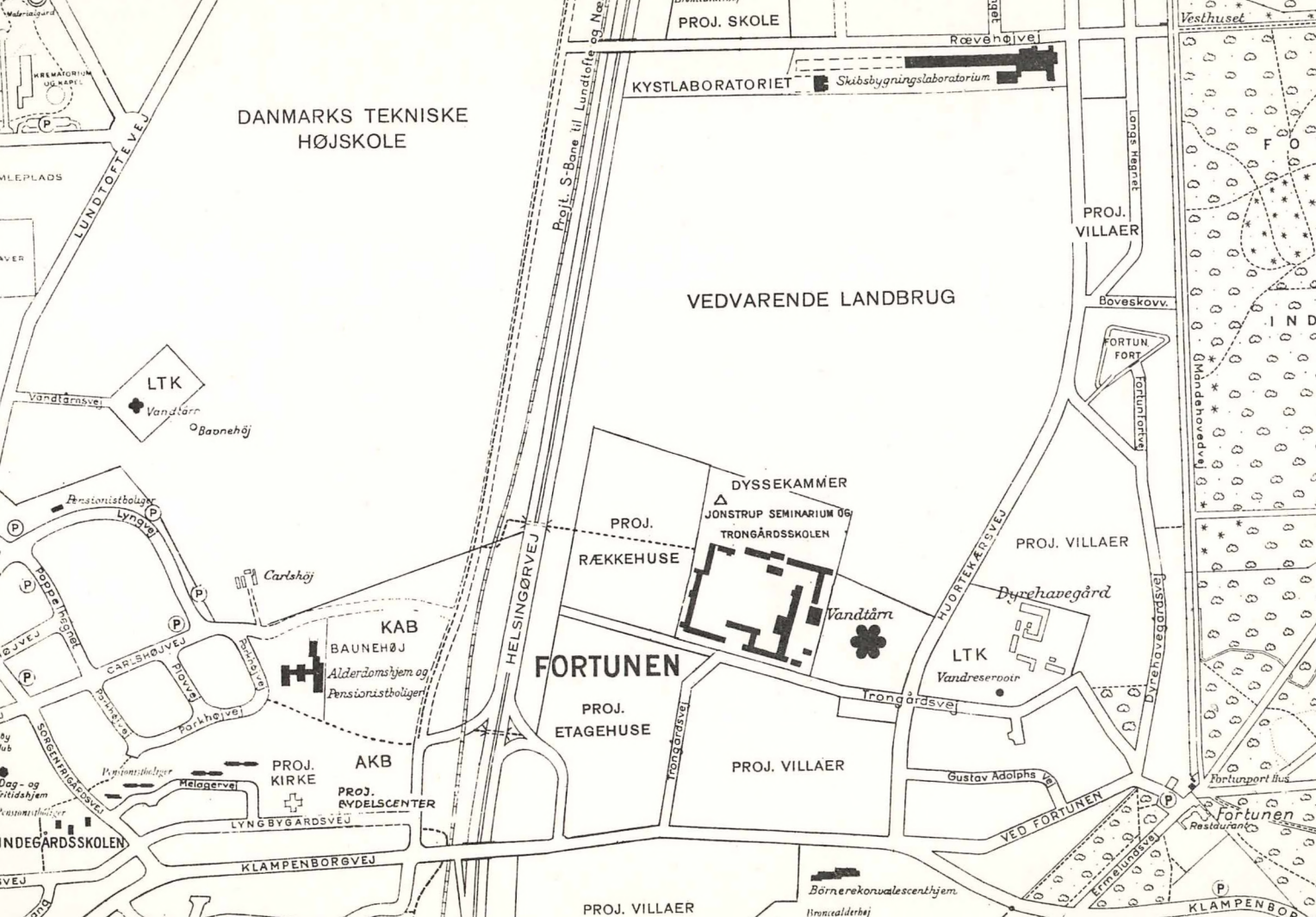
I lærerrådet gik vi ud fra, at den fremtidige seminarietype ville komme til at omfatte den 4-årige normallinie med præparandklasse og den 3-årige studenterlinie, i alt 8 klasser med

ca. 240 elever. I dansk seminarietradition har man altid holdt på den begrænsede størrelse, som kunne muliggøre en personlig kontakt mellem lærere og elever og mellem disse indbyrdes. Vi nærede derfor ikke noget ønske om at komme op over de 8 klasser, men måtte på den anden side imødesee, at der i særlige situationer med lærermangel skulle skaffes plads til en ekstra klasse.

Kravet om faglokaler og særlige rum for liniefag og små sproghold kunne ikke forenes med det gamle princip om en hjemmeklasse for hver af de 8 klasser, da det ville give for meget tomgang. Der måtte derfor stiles mod at indrette de enkelte lokaler efter de forskellige fags særlige krav. Da eleverne ikke gerne skulle føle sig hjemløse under den stadige skiften lokale, måtte der planlægges et rummeligt spiselokale og en dagligstue, som kunne danne et naturligt midtpunkt i projektet.

I december 1955 blev der nedsat et byggeudvalg bestående af undervisningsministeriets repræsentanter kontorchef Vagn Jensen (formand) og kontorchef O. Røder (sekretær), fra boligministeriet chefarkitekt Peter Nielsen, fra Lyngby kommune borgmester Paul Fenneberg, og som tilkaldte skolesagkyndige skoledirektør Georg Jakobsen (Lyngby) og jeg som seminariets repræsentant. Byggeudvalgets opgave skulle være at opføre både seminariet og den kommunale skole, Trongårdsskolen, der skulle opføres i tilslutning til seminariet for at kunne være hovedsædet for praktikundervisningen. Der blev senere truffet den ordning, at kommunens skoleudvalg deltog i udvalgmøderne, da udvalget normalt virkede som byggeudvalg for kommunens skolebyggeri.

Fra Lyngby-Tårnbæk kommunes side var der givet tilsagn om at skænke byggegrund også til seminariet. Der blev udvalgt et meget smukt beliggende areal ved Trongårdsvej i Fortunbyen, hvor trafikforbindelserne ville blive særdeles gunstige, ikke mindst i kraft af den projekterede S-bane til Lundtofte og Nærum. Med en virkelig rundhåndethed blev arealet beregnet til 8 ha. og blev endda senere udvidet noget. En bedre placering kunne vanskeligt tænkes. Den nøjagtige beliggenhed vil kunne ses af omstående kort.

DANMARKS TEKNISKE
HØJSKOLE

PROJ. SKOLE

KYSTLABORATORIET

Skibsbygningslaboratorium

VEDVARENDE LANDBRUG

PROJ. VILLAER

LTK

Vandtårn

Baanehøj

PROJ. RÆKKEHUSE

DYSEKAMMER

JONSTRUP SEMINARIUM OG TRØNGÅRDSSKOLEN

PROJ. VILLAER

Carlshøj

KAB

BAUNEHØJ

Alderdøms hjem og Pensionistboliger

FORTUNEN

Vandtårn

LTK

Vandreservoar

Dyrehavegård

PROJ. ETAGEHUSE

PROJ. VILLAER

Trøngårdsvæj

Gustav Adolfsvej

PROJ. KIRKE

AKB

PROJ. BYDELSCENTER

LYNGBYGÅRDSVEJ

KLAMPENBORGVEJ

PROJ. VILLAER

Børnerekonvalescenthjem

Børnecoldehøj

Fortunen Restaurant

KLAMPENBORG

1956

Byggeudvalget holdt sit første møde den 24. januar. Der skulle her tages bestemmelse om arkitektkonkurrence, og der skulle tages stilling til den lokaleplan for seminariet, som lærerrådet forud havde drøftet.

Det blev vedtaget at udskrive en bunden konkurrence, således at man anmodede 4 anerkendte arkitektfirmaer med stor erfaring i skolebyggeri om at udarbejde et skitseprojekt, som skulle bedømmes efter Danske Arkitekters Landsforbunds konkurrenceregler. Opfordringen skulle rettes til brødrene Holst, professor Kaj Gottlob, Ib Martin Jensen & professor Hans Erling Langkilde samt P. E. Hoff & B. Windinge.

Projektet skulle omfatte et seminarium til 240 elever med kollegium og en kommuneskole til 800 børn. Ved at lade projektet omfatte begge dele tilsigtede man at skabe et skolesamfund, hvor seminarium og børneskole kunne fremtræde som en pædagogisk helhed. Uden at der skulle stiles mod nogen luksus ønskede man et bygningsværk af virkelig kvalitet, både arkitektonisk og brugsmæssigt.

Forinden konkurrencen kunne udskrives, måtte byggeprogrammet formuleres i enkeltheder. For børneskolens vedkommende havde Lyngby god erfaring fra tidligere skolebyggeri og kunne fremlægge de standardmål, som før havde været anvendt. Udformningen af det endelige byggeprogram blev overladt til et underudvalg bestående af chefarkitekt Peter Nielsen, skoledirektør Georg Jakobsen og mig.

Seminariets byggeprogram blev nøje gennemgået i alle enkeltheder. Der blev holdt 5 møder om dette, og der blev foretaget udflugter til forskellige skoler for at besigtige specielle indretninger. Under drøftelserne blev der optaget to nye afsnit på programmet, en svømmehal og en boldspilhal, som skulle træde i stedet for den ene af de to gymnastiksale, som først var foreslået.

Først den 15. maj kunne konkurrencen udskrives. Forslagene skulle afleveres den 1. september. Efter de gældende regler skulle tegningerne afgives anonymt og ev. forespørgsler fra arkitekterne om enkeltheder skulle rettes gennem arkitektforbundet for

ikke at bryde anonymiteten. Der blev nedsat en dommerkomité til at bedømme projekterne, fra byggeudvalget formanden, sekretæren og chefarkitekten og fra Lyngby borgmesteren og skoleudvalgets formand samt de to skolefolk. Arkitektforbundets repræsentanter i bedømmelseskomiteen blev professor Møller-Jensen, arkitekterne Frits Schlegel og Jørn Nielsen samt konkurrenceudvalgets sekretær arkitekt Røgind.

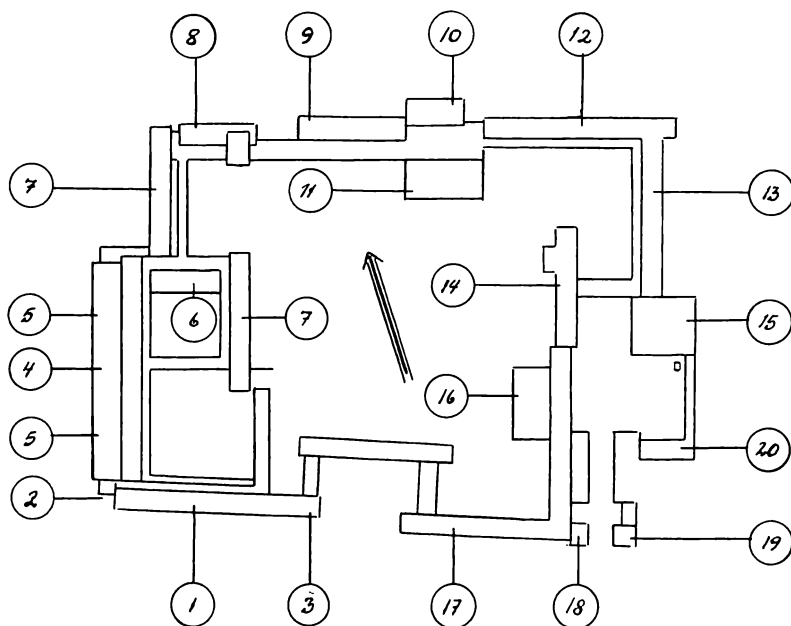
Forslagene blev afleveret den 1. septb. De blev ophængt i en sal på Lyngby Rådhus og var kun tilgængelige for bedømmelseskomiteen. Det var et spændende øjeblik, da hr. Røgind lukkede døren op, for at vi andre kunne studere tegningerne, inden møderne skulle begynde.

Alle forslagene bar præg af at være tegnet af betydelige arkitekter. En havde endda udarbejdet to forslag for at afprøve alle grundens muligheder. Jeg blev straks klar over, at afgørelsen ville blive meget vanskelig. Der måtte bruges lang tid til at studere alle enkeltheder i tegningerne.

Det første møde i bedømmelseskomiteen fandt sted den 13. septb. Hvert forslag blev gennemgået grundigt af en af udvalgets arkitekter, hvorefter skoledirektøren og jeg skulle udtale os for henholdsvis skolens og seminariets vedkommende. Også komiteens andre medlemmer deltog med stor iver i diskussionen. Meningerne var meget delte, og der måtte indkaldes til et nyt møde, som også blev meget langvarigt. Heller ikke her blev der enighed, men interessen samlede sig dog om to udkast, som byggede på hver sit princip. I det ene var skole, seminarium og kollegium tænkt opført som tre selvstændige bygninger, der var forbundet ved en stor åben piazza. Det andet forslag byggede på ideen om et sammenhængende kompleks som en randbebyggelse omkring et åbent terrain, en campus efter engelsk-amerikansk forbillede. Da det syntes vanskeligt at få truffet en afgørelse på det foreliggende grundlag, vedtog man at opfordre de to pågældende arkitekter til at arbejde videre med deres forslag og ved en omarbejdning at tage hensyn til indvendinger, som var blevet rettet mod deres forslag.

De nye forslag kom til bedømmelse den 5. november. Også her delte meningerne sig, og nye møder måtte holdes, uden at der blev opnået enstemmighed, hvorfor den endelige afgørelse

blev truffet ved en flertalsbeslutning. Den 8. novb. blev dommerbetænkningen udarbejdet og underskrevet, hvorefter navnesedlerne kunne åbnes. Vinderen blev professor Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen i samarbejde med havearkitekt Palle Schmidt. Dagen efter blev der holdt pressemøde, og udstillingen af tegningerne blev gjort offentlig tilgængelig.

BYGNINGSAFSNIT

Skole :

1. Småbørnsklasser
2. Inspektørbolig
3. Pedelbolig
4. Administration
5. Fagklasser
6. Bibliotek
7. Normalklasser
8. Sløjd og tegning
9. Gymnastiksal

Seminarium :

10. Gymnastiksal
11. Boldspilhal
12. Fagklasser
13. Normalklasser
14. Administration og musik
15. Festsal
16. Svømmehal
17. Kollegium
18. Inspektørbolig
19. Pedelbolig
20. Rektorbolig

Grundideen i det sejrende projekt var strålende og virkede meget original. Tanken med en skoleby med seminarium til den ene side og en øvelsesskole til den anden side, forbundet med smukke haveanlæg, var meget fængslende og syntes at stemme godt med seminarielovens betoning af læreruddannelsens nøje forbindelse med folkeskolen. Men det var alligevel klart, at der stadig skulle arbejdes med tegningerne, som kun var et skitseudkast. Spaden kunne derfor ikke straks komme i jorden. Der skulle forud føres lange drøftelser, dels inden for lærerkollegiet dels med de forskellige faginspektører.

Dispositionen vil fremgå af omstående skitse, hvor det vil ses, at faglokalerne er anbragt i fløj 12, som er i to etager. De sædvanlige undervisningsrum, som til dels også skal have præg af faglokaler, er placeret i fløj 13, der ligeledes er i to etager. Hele 1. sal i fløj 13 bliver opholdsrum for eleverne med dagligstue og en stor frokoststue med kantine. En del af kollegiet er i to etager, resten er 1 plans bygninger. I kollegiet bliver der 64 værelser og en inspektørbolig. Nord for bygningerne ligger der sportspladser omfattende en fodboldbane, to håndboldbaner og idrætsanlæg. Der er tilsvarende baner for børneskolen.

1957

Den 7. marts blev den første bevilling på 200.000 kr. givet, for at jordarbejdet kunne begynde. Den 22. marts kørte grave-maskinerne frem og begyndte at udjævne det store terræn til sportspladser og afgrave mulden på selve byggepladsen. Ligeledes blev et stort kloakanlæg gennemført. Det var et betydeligt arbejde, da der skulle flyttes mange tusind kubikmeter jord.

Samtidig med dette arbejde holdtes der en række møder i byggeudvalget med drøftelse af arbejdets tilrettelægning, og der blev valgt rådgivende ingeniører, dels Birch & Krogboe, dels ingeniør Henning Madsen for de bærende konstruktioner. Også i lærerrådet diskuterede man mange enkeltheder. Arkitekterne var meget lydhøre over for ændringsforslag, og tegningerne

blev rettet gang på gang. Naturligvis længtes vi efter at komme i gang med selve byggeriet, men det var dog klogest at få alt klarlagt, inden man tog fat, for at man ikke skulle udsættes for at lave noget om, når murene først var rejst.

1958

Straks i det nye år drøftede man licitationerne for at komme i gang, så snart frosten var forbi. I marts måned kom den næste bevilling på 1.550.000 kr., ligesom kommunen bevilgede de fornødne summer til skolen.

Den 21. marts afholdtes på tegnestuen på byggepladsen det første af de ugentlige byggemøder, som fremtidig skulle holdes hver mandag morgen hele perioden igennem. Ved disse møder var arkitekterne, ingeniørerne og håndværksmestrene til stede og fra skolevæsenets side viceskoledirektør Th. Thomsen og jeg på seminariets vegne. Senere tiltrådte skoleinspektør Lollike, som var blevet udnævnt til leder af Trongårdsskolen. Her blev de ugentlige arbejdsplaner gennemgået. Rapporten fra det første møde begynder med ordene: »Arealet er dækket med sne, temperaturen $\div 5^{\circ}$ C«. Alligevel begyndte den murermester, som havde fået betonarbejdet overdraget, allerede næste dag at etablere byggepladsen.

Projektet var så stort, at det måtte deles i etaper. For at få en hensigtsmæssig arbejdsplan vedtoges det at begynde fra nord, sådan at man efterhånden arbejdede sig ned mod indgangen, som lå mod syd. Da Lyngby meget stærkt manglede skoler, gik planen ud på at færdiggøre den nordlige del af børneskolen, sådan at dette afsnit kunne tages i brug til august 1959. Trods ugunstigt vejr skred arbejdet godt frem, ikke mindst fordi man tog meget effektive tekniske hjælpemidler i brug, f. eks. en lille motordrevet jernbane på een skinne, som kørte betonen til støbestedet. I juni måned nåede fundamentstøbningen til seminariets side, og ved juletid var kældermure udført for seminariets hovedbygning. En lang række entrepriser var udskrevet og tilbud antaget, for at der kunne sættes fuld fart på, når vinteren var forbi.

Fra rejsegildet den 23. maj 1959.

1959

I februar måned kunne selve opmuringen begynde, og derefter gik det hurtigt fremad, ikke mindst fordi en ualmindelig smuk sommer kom os til hjælp.

Den 23. maj holdtes *rejsegilde*. Man valgte at lade dette afholde, når tagspær var rejst på boldspilhallen, som lå midt i komplekset. Det formede sig meget festligt for de ca. 200 mennesker, som var til stede.

Det første afsnit af skolen, det nordvestlige hjørne, blev rettidigt færdigt, så Trongårdsskolen kunne begynde undervisningen den 10. august med ca. 500 børn. Tre af de gamle lærere fra øvelsesskolen i Jonstrup var fulgt med til Trongårdsskolen.

Den 13. november vedtog finansudvalget den tredje bevilling, som blev på 4 mill. kr., hvoraf 800.000 kr. var genbevilling

af et beløb fra 2. bevilling, som man ikke havde nået at opbruge inden finansårets udløb.

Medens dette skrives, går arbejdet sin stabile gang. Mellem 70—80 mand er til stadighed i arbejde, og der skulle ikke være noget til hinder for, at seminariet kan flytte ind ved skoleårets begyndelse august 1960. Dog kan der ikke regnes med, at svømmehallen bliver færdig til den tid. Det tog sin tid at komme i gang, men da der var startet, gik det hurtigt frem takket være en dygtig planlægning fra arkitekters og ingeniørers side og en god indsats fra en kreds af dygtige håndværkere. Man vil forstå, at vi på seminariet med længsel ser hen mod den dag, da vi kan tage dette enestående bygningsværk i brug.

JONSTRUP FOR 150 ÅR SIDEN

(Foredrag på Jonstrup seminarium den 8. oktober 1959)

Af Viktor Pedersen

I tidens løb har der været megen diskussion om, hvilken dato der var Jonstrup seminariums stiftelsesdag. Skulle man regne ud fra Blaagaard seminariums indvielse den 14. marts 1791 eller fra genindvielsen på Jonstrup den 8. oktober 1809? Nu må det betragtes som fastslået, at 14. marts er den rigtige dato ud fra den rigtige betragtning, at når en skole flytter med lærere, elever, arkiv og materiel, så bliver den ved med at være samme skole, lige såvel som en familie, der flytter, stadig er den samme familie. Højtideligheden i dag, den 8. oktober 1959, er således ikke en stiftelsesfest, men en mindefest for seminariets flytning fra København til Jonstrup for 150 år siden.

Jonstrup nævnes ofte som det ældste seminarium i landet, men det er kun på en måde rigtigt; det er ganske vist det første seminarium i kongeriget, men ikke i monarkiet. Allerede 1753 oprettedes et seminarium i Tønder og 1781 et i Kiel. Hertugdømmerne var i det 18. århundrede forud for kongeriget både i materiel og åndelig henseende. Sidste halvdel af det 18. århundrede var en gennembrudstid for nye tanker, og den oplyste enevælde bragte betydningsfulde reformer i Vest- og Nord-europa, herhjemme først og fremmest landboreformerne. Også på det åndelige område var det en brydningstid. Filantropismens skoletanker fik begejstrede tilhængere i Danmark, ikke mindst var greverne Reventlow grebet af dem, og Christian Ditlev Reventlow blev da også en betydelig kraft i den store skolekommission, der sad fra 1789 til 1814. Oprettelsen af et seminarium i Danmark hænger i virkeligheden nøje sammen med landboreformerne, idet Reventlow indså, at disse ville blive betydningsløse, hvis ikke bondestanden samtidig blev bedre oplyst, end den var.

Det stod på den tid sørgeligt til med den danske folkeskole, for 1739-loven om oprettelse af børneskoler i hele landet var på ingen måde gennemført, hvilket i første række skyldtes pengeomangel. Stadig sad degnene og andre tilfældige skoleholdere og gav en højst mangelfuld undervisning, men de krav, der stilledes til en skoleholder var unægtelig også meget små. I forordningen fra 1740 kræves, at han skal kunne undervise i kristendomskundskab og kunne læse samt skrive nogenlunde — kendskab til regning krævedes ikke. Det stod kommissionens medlemmer klart, at den første og vigtigste betingelse for at forbedre almueundervisningen måtte være, at der blev oprettet seminarier, som kunne skaffe skolen dygtige, godt oplyste lærere. En af kommissionens første handlinger var da også at formå regeringen til at oprette et seminarium, og det lykkedes. Tilmed fik seminariet en bedre og smukkere bygning, end man havde turdet håbe på. Et helt lille slot blev stillet til rådighed, nemlig Blaagaard ved Peblingsøen lige uden for København, og her spillede for første, men ikke sidste gang statens fejlslagne forsøg med at skabe en dansk industri ind i seminariets historie. Frederik IVs broder prins Carl havde opført den smukke hovedbygning, der var prægtigt udstyret og omgivet af en række mindre bygninger og af en smuk park. Da regeringen var interesseret i en hjemlig klædefabrikation, havde staten stukket mange penge i et klædemanufaktur, som den sidste ejer havde indrettet på lystslottet, men virksomheden kunne ikke klare sig, og i 1786 måtte den standse. Så overtog staten ejendommen som dækning for sit tilgodehavende, og nu blev bygningen indrettet til seminarium. Man havde oprindeligt tænkt sig flere hundrede elever, men der startedes med kun 14, og en øvelsesskole, der oprettedes året efter, havde kun 12 børn. Hele foretagendet blev så kummerligt småt mod, hvad man havde drømt om, og i seminariets første 25 år dimitteredes i gennemsnit kun 10 elever årligt.

Men seminariet var alligevel filantropisternes stolthed. De kaldte det »Et Æresminde for den Konge, der gav Lys og Frihed til sit Folk,« og de drømte om, at læreanstalten skulle udvirke »Menneskeslægtens Forædling og Genfødsel«. Seminariets styrelse lagde overordentlig vægt på, at eleverne blev oply-

ste og dannede, de skulle være fine og gik derfor i livkjole med spidse skøder, hvilket førte til, at københavnernes gjorde nar af disse pyntede bønderkarle og kaldte dem »Rumpetudser«.

Lærerne skal ikke omtales her; den mest kendte var komponisten, syngemesteren fra Det kgl. Teater, Zinck, den betydeligste den senere forstander Jacob Saxtorph. Men hvorledes var eleverne? Ja, det var et meget blandet klientel. Det var præste- og degnesønner, bonde- og borgersønner, håndværkssvende og ikke så få herskabstjenere, der protegeret af deres herskab kom ind på seminariet. Styrelsen så helst, at unge mænd af bondestanden søgte optagelse, og der meldte sig da også en del, vel nærmest fordi de derved slap for den forhadte militærtjeneste. Der var ingen optagelsesprøve, men fordredes tilfredsstillende vidnesbyrd fra øvrighed og præst om alder, kundskaber og sæder. De betalte 40 rdl. årlig for kost og vask, men skulle selv medbringe spisegrejer, nemlig horn- eller træske, kniv og gaffel — mange brugte dog deres foldekniv også som gaffel, og det så man gennem fingre med, da brugen af gaffel endnu på den tid ikke var slået igennem hos almuen.

Læretiden var tre år, og foruden de almindelige skolefag skulle der også gives undervisning i geometri og tysk. Læseplanen viser, hvilke fag der blev lagt størst vægt på. Musik havde 8 timer ugentlig, religion, katekisation, regning og geometri hver 6 timer, dansk og de øvrige fag hver 2 timer. Fædrelandets historie skulle meddeles i forbindelse med avislæsning.

Der krævedes på internatet gennemført orden og eksemplarisk opførsel af eleverne. Lærerne havde her til hjælp nogle særlig dygtige elever, der som opsynsmænd skulle give for sømmelige kammerater advarsler og hvis det ikke hjalp havde pligt til at indberette dem. Ordensreglementet var efter vore begreber meget strengt. Således kræves det bl. a. af eleven, at hans opførsel i ord og adfærd ikke alene bør være upåklagelig, men således som det kan fordres af den, der i sin tid skal danne andre, udmærket og eksemplarisk. Han bør sky ethvert uanstændigt selskab og ethvert offentligt værtshus og ikke modtage besøg af nogen, som han ville undse sig for efter sin pligt at melde for sine lærere. Eleverne måtte ikke forlade seminariet uden at melde det til deres opsynsmand, og de måtte ikke fore-

tage nogen rejse eller blive ude nogen nat uden lærerens tilladelse. Fra mikkelsdag til påske måtte ingen være ude efter kl. 7 uden lærernes vidende og vilje. Om søndagen skulle de flittig tage del i den offentlige gudsyndelse og anvende den øvrige del af dagen på en anstændig måde.

Det siger sig selv, at mange elever i det blandede klientel ikke havde let ved at honorere de strenge krav. Zünftige håndværksvende var vant til at tage sig et bæger, og slagsmål fandt også sted. Jævnlig måtte elever bortvises, for ledelsen veg aldrig tilbage for at bortskære vildskud på pædagogikkens ædle træ. Forså en elev sig ved slagsmål eller svir, blev han første gang advaret af en lærer, næste gang af to, tredje gang offentlig i de øvrige seminaristers overværelse med trussel om bortvisning. Hjalp det ikke, blev han meldt til kommissionen.

Flere af kommissionens medlemmer så mistrøstig på seminariets forhold, for resultaterne svarede ikke til forventningerne. Filantropisternes højsttemte ideer dampede ret hurtigt af, og tanken om nedlæggelse af seminariet begyndte allerede at spøge i begyndelsen af det nye århundrede. Selv Reventlow var kommet i tvivl om rigtigheden af at gøre vordende landsbylærere til oplyste, dannede københavnere. Rundt om blomstrede præstegårdsseminarier op, og de lærere, der udgik herfra, havde langt mere føling med bønderne end de opblæste seminarister fra Blaagaard. Og så kom krigsbegivenhederne, der drev seminariet bort fra dets bosted.

Allerede i foråret 1801 havde seminariet fået en snert af krigsbegivenhederne, idet syge fra Frederiks hospital blev anbragt her under og efter slaget på Reden, for at hospitalet kunne give plads til de sårede, og da englænderne kom igen i august 1807, kom det i højeste grad til at gå ud over seminariet. Ikke sådan, at det blev ødelagt under selve bombardementet, for det lå jo uden for voldene, men englænderne fandt Blaagaard velegnet både ved beliggenhed og lokaliteter til indkvartering i bygningerne og anlæggelse af kanonstillinger i parken, og da de forlod det efter Københavns overgivelse var bygningerne molesteret, idet de var ramt af kugler fra voldene, parken var fuldkommen raseret, og inventaret ødelagt ved soldaternes hærgen. Naturligvis var der ingen undervisning i dette efterår. De fleste elever

var på høstferie, da englænderne kom, og de blev foreløbig hjemme. Seminarielærer Strøm, der under belejringen boede med sin familie i opgangen til Runde tårn, dannede af de tilbageværende elever et lille korps, der bl. a. bevogtede Rosenborg og den kgl. malerisamling. Det stod på i 6 uger, og hver elev fik i denne tid 24 skilling om dagen som erstatning for kosten på seminariet.

Det var egentlig ikke ødelæggelsen af bygningerne i sig selv, der medførte seminariets flytning. Den dygtige, overordentlig energiske forstander Saxtorph, der med ubøjeelig viljekraft kæmpede for seminariets beståen, fik etableret undervisning der igen, og da det atter skulle benyttes som lazaret for den ventede fransk-spanske hjælpehær, fortsattes undervisningen i lejede lokaler i nogle nærliggende ejendomme. Uroen og usikkerheden umuliggjorde dog en betryggende undervisning, og der var i virkeligheden kun to alternativer: nedlæggelse af seminariet eller flytning til et roligere sted. Grev Reventlow, der havde været primus motor ved seminariets oprettelse, men var kommet i tvivl om dets berettigelse som byseminarium, lod sig bevæge af Saxtorphs forestillinger og gik ind for seminariets bevarelse, men som landseminarium, idet han og flere andre af kommissionens medlemmer mente, at hovedstadens nærhed var farlig for elevernes sædelighed. Og nu kom tilfældet til hjælp, da staten netop på dette tidspunkt fik rådighed over en større bygning, der var velgnet til formålet, nemlig Jonstrup hovedgård i Værløse sogn.

Den bygning, hvis navn kom til at få så smuk en klang i dansk skolehistorie, er oprindelig en fabriksbygning. Som bekendt søgte man på Frederik Vs og i begyndelsen af Kristian VII's tid at skabe en dansk industri, og det var først og fremmest klædefabrikationen, man søgte at fremme. En fabrikant fandt i 1770'erne det sted, hvor åen fra Søndersø skærer Bringevejen, velegnet til opførelse af en klædefabrik, der kunne udnytte åens vandkraft. Den første bygning brændte snart, og så opførtes 1780 den anselige bygning, som står endnu nogenlunde uforandret, kun er det oprindelige røde tag udskiftet med mørkeblåt skifer. Langs vejen opførtes en række mindre huse med værksteder, hvor familier — for en stor del tyske — vævede

klæde. Det var et storstilet foretagende, men beklageligvis kunne det danske klæde ikke slå det engelske ud, og gang på gang kom fabrikanten i økonomiske vanskeligheder, hvorfor staten måtte træde hjælpende til med efterhånden betydelige summer. I 1808 måtte ejeren standse sine betalinger, og staten fik som største panthaver overdraget hovedbygningen, enkelte omliggende huse og en del jord, men det betød ikke, at klædefabrikationen standsede helt. Den fortsattes en halv snes år endnu, så det var nok en fredelig idyllisk egn, seminariet kom til, men samtidig var der en livlig virksomhed på stedet, og lige op ad seminariet lå der en kro og en høkerbutik.

Indretningen af Jonstrupgård til seminarium stod på det meste af et år, men blev højt mangelfuld. Den var tilendebragt sommeren 1809, og sidst i september foregik flytningen. Et helt vogntog drog ud ad Frederikssundsvejen, de forreste vogne med lærernes familier og deres bohøve, de andre med seminariets inventar, ikke alene katedre og skoleborde, men også udstyret til sovesalene. Oven på læssene sad »Blaagaards Sønner«, og stemningen var høj, de glædede sig til at komme til det nye sted under ordnede forhold efter to års trængsler. Fra toppen af Målev bakke så de ud over den smukke egn, hvor Jonstrupgård med de hvide mure og det røde tag lå som et lysende midtpunkt omgivet af skov, sø, fællede, moser og bakker. Det var et smukt og storslået syn, og det er det forøvrigt den dag i dag.

Så foregik indretningen, og der var plads nok, men forstanderens, lærernes og økonomens lejligheder optog en stor del af pladsen. I stueetagens midterfløj blev der indrettet sovesale, sygestue og vaskerum og øst herfor lære- og læsestuer for eleverne. Den 8. oktober 1809, i dag for 150 år siden, foretog biskop Balle indvielsen, til hvilken en større kreds honoratiores var indbudt, og derefter begyndte undervisningen med Saxtorph som førstelærer og forstander, en andenlærer og en tredielærer. Zinck ville nødig opgive seminarieundervisningen og fik derfor ordnet det således, at han to dage om ugen fik fri fra teatertjenesten for at kunne tage til Jonstrup, men han holdt dog kun ud et par år.

Der forestod Saxtorph et vældigt arbejde med at få ordnet forholdene på det nye sted. Systemet med de fire opsynsmænd og

det strenge ordensreglement blev opretholdt, og dertil føjedes et kategorisk forbud mod krogang i Møllekroen, der lå lige op til seminariet. Overtrædelse af dette forbud ville medføre bortvisning. Tobaksrygning havde han også et godt øje til, men kunne dog ikke helt forbyde den, rygning måtte dog kun finde sted på samlingsstuen. Det var ham magtpåliggende at holde seminariet skarpt adskilt fra alt, hvad der hørte til fabriksvirksomheden, således fik såvel økonomen som lærerfamilierne deres husholdningsvarer med vogn fra København, så at de ikke behøvede at handle i den stedlige høkerbutik.

Saxtorph ønskede smukke anlæg omkring seminariet, og der skulle være haver til lærerne og småhaver til eleverne — havebrugsundervisning hørte til seminariets fag. Ministeriet stillede kun et ringe beløb til rådighed til planering og beplantning, men det vigtigste var også arbejdskraften, og den ydede eleverne gratis under ledelse af en af eleverne selv, nemlig Gebauer, der var uddannet som gartnersvend, før han kom på seminariet. Samtidig med, at han var elev, var han seminariets lærer i havebrug. Han fortsatte dermed efter sin dimission for den ringe betaling af 80 rdl. årlig, men med løfte om et lærerembede i nærheden. Da det varede $2\frac{1}{2}$ år, før han fik embedet i Stenløse, måtte ministeriet yde ham 200 rdl. i erstatning, fordi han så længe havde måttet gå på den usle løn. Fra Stenløse vedblev han i en år-række at tage den lange vej til Jonstrup for at fortsætte undervisningen der.

Gebauer var en af seminariets elever, der kom til at betyde meget for Jonstrup, en anden var Vilhelm Gehl, der var dimitteret 1809. I seminarietiden fik han professor Nachtegall, banebryderen for gymnastikken her i landet, til lærer, og Gehl førte Nachtegalls ideer ud i livet på Jonstrup og i Målev skole. Han var lærer i Målev og samtidig gymnastiklærer på Jonstrup fra 1809 og havde eleverne i praktik fra 1826. I tre fag stod Jonstrup som eksempel for alle andre, nemlig i havebrug, gymnastik og musik. I det sidste fag kom der dog et tilbageslag, da Zinck trak sig tilbage i 1811. I hvert fald hændte der det forsmædelige ved biskop Balles begravelse i 1816, hvor et jonstrupkor sang, at man måtte afbryde sangen, fordi den var hvinende

falsk. Snart kom sangen på Jonstrup dog atter til ære og værighed og har stået højt til vore dage.

I øvrigt prægedes de første år på Jonstrup af landets fattigdom, ja man kan næsten sige af kampen for det daglige brød. Seminariet fik brød fra en bager på Nørrebro, men i 1812 var der brødmangel i København, så at der kom forbud mod at sælge til udenbysboende. Så måtte økonomen bage selv, men det var næsten umuligt at opdrive rug, så staten måtte træde til og skaffe seminariet 2 tdr. ugentlig, men det kneb nok endda at holde sulten fra livet. Betalingen for kost og logis måtte også sættes op, så nu skulle eleverne betale 108 rdl. årlig og endda medbringe sengeklæder. Lærerne kunne ikke klare sig med de usle lønninger, men riget fattedes penge, så regeringen var ude af stand til at forhøje lønnen. Omsider fandt man en udvej for jonstruplærernes vedkommende. Der hørte en del jord til seminariet, og nu overlod man hver lærer en jordlod i Vangen, som eleverne så skulle dyrke for dem for derved at få en praktisk indsigt i landbrug. Det kunne komme dem til nytte, når de skulle dyrke de jordlodder, som dengang og langt senere hørte til embederne på landet. Dette hoveriarbejde for lærerne blev hurtigt forhadet af eleverne og var da også i forbindelse med den påbudte budtjeneste årsag til en hel lille revolte, der dog først fandt sted i 1820 i forstander Wegeners tid.

I 1818 blev digteren Caspar Johannes Boye lærer på Jonstrup. Han var en meget dygtig lærer, men desværre for seminariet brugte han en stor del af sine evner og kræfter til skuespildigtning. Flere af hans salmer og digte lever endnu, således Dybt hælder året i sin gang, Naturen holder pinsefest, Der er et land, dets sted er højt mod Norden. Denne lærer havde et iltret temperament, og han lod sig ikke rokke fra sine standpunkter. »Mit ord står fast som Norges fjelde«, sagde han gerne. I 1820 vedtog eleverne, at de ikke længere ville dyrke lærernes have- og jordlodder eller gøre budtjeneste for dem, og da Boye pålagde en af eleverne at besørge et brev, nægtede denne det. Boye for op og ville kaste den formastelige på døren, men han kunne ikke magte den stærke fyr. Sagen gik til kancelliet, og tre elever bortvist, medens de øvrige slap med en skarp formaning. I første omgang var sagen således endt med et nederlag for

eleverne, men kort efter blev de bortviste taget til nåde igen, efter at de havde gjort afbigt, og eleverne blev fritaget for budtjenesten. Fire år efter ophævedes undervisningen i landbrug ved seminarierne, og dermed var grundlaget for elevernes arbejde på lærernes jordlodder bortfaldet, og arbejdet ophørte, hvorefter lærerne bortforpagtede jorden.

Forstander Saxtorph blev forskånket for at opleve elevernes opsætsighed i 1820, idet han allerede i 1818 som en skuffet mand havde forladt Jonstrup. I de fattige år efter statsbankerotten 1813 var regeringen blevet mere og mere karrig med bevilingerne til Jonstrup, og Saxtorph, der gjorde alt for at holde standarden både åndeligt og materielt, var vred over, at man lagde ham hindringer i vejen ikke alene for forbedringer, men også i den daglige drift. Præstestanden måtte betale til seminariefonden, og præsterne fandt dette urimeligt; de mente, at de godt selv kunne forestå uddannelsen af folkeskolens lærere i stedet for at betale til de dyre seminarier, og selv Reventlow var inde på tanken, at omboende skolelærere kunne overtage undervisningen for en billig penge. Pengene til traktement ved eksamen blev strøget, og forstanderen måtte ikke længere holde fuldmægtig.

Alt dette irriterede Saxtorph, men langt alvorligere for ham var det, at han, filantropismens søn, følte, at regeringen svigtede filantropismens ophøjede skoleidealer, og han forlod da Jonstrup for at blive rektor i Odense. Hans afgang var et stort tab for Jonstrup, han var afholdt og respekteret både af lærere og elever, ligesom autoriteterne også værdsatte hans arbejde. Han havde fået professortitlen og var blevet ridder.

På dette tidspunkt var der igen tale om nedlæggelse af seminariet, men det fik lov til at bestå, endda med tre års uddannelsesetid, medens de andre seminarier kun havde to. Men den af Saxtorph frygtede nedgang kom snart. I 1824 kom der en kgl. resolution, der strøg fag som verdenshistorie, naturfag og matematik af læseplanen og gjorde »Indbyrdes undervisning« til hovedfaget, samtidig med at privatister fik lov til at indstille sig til afgangseksamen på seminarierne. En trist og åndløs periode indledtes hermed, men på Jonstrup afbødedes det dog noget ved, at en fantastisk dygtig jonstrupelev fra årene 1814—17, Jens

Jensen, i 1826 blev lærer på seminariet efter Boye, og da han i 1838 blev forstander, forstod han at rette det op, så at det i midten af forrige århundrede stod som det mest ansete seminarium i landet.

Litteratur:

- J. Jensen*: Historiske Efterretninger om det Blaagaard—jonstrupske Seminarium fra dets Stiftelse indtil denne tid. 1841.
- O. W. Tidemand*: Det kongelige Blaagaard—jonstrupske Skolelærerseminarium i Hundrede Aar (1790—1890)
- J. P. Jørgensen*:
Det ældste Jonstrup. Jonstrupbogen 1923.
Blaagaard Seminarium. Jonstrupbogen 1924.
Jonstrup under Saxtorphs Styre. Jonstrupbogen 1925.
Jonstrup under Wegeners Styre. Jonstrupbogen 1925.
- Stig Bredstrup*: Fra Jonstrup 1918.

Reglement

for

Seminaristerne

paa det

Kongelige Skolelærer-Seminarium paa Blaagaard.

§ 1.

Det forudsættes, at den, der lader sig optage som Seminarist, er tilstræffelig overbevist om sit tilkommende Kalds Vigtighed. Saa bør da ogsaa denne Tanke, at han engang skal have Indflydelse paa mange Menneskers timelige og evige Vel, stedse være levende i hans Sjæl, og stedse være Bevæggrunden til alle hans Bestræbelser.

§ 2.

Han bør vise utrættelig Arbejdsomhed i Betragtning af, at de tre Aar, ham forundes til sin Undervisning og sædelige Dannelse, ville hastigen bortløbe, og han siden i Embedet ikke vil finde Tid og Lejlighed til at indhente det forsumte.

§ 3.

Da intet Arbejd har fremgang uden ved stræng Ordens Jagttagelse, saa bør han holde sig den i Seminariet indførte Orden efterrettelig, saaledes som den af Seminariets Foresatte bestemmes, enten umiddelbart, eller middelbart ved Seminariets Lærere, som hans nærmeste Foresatte; og ingenslunde paa egen Haand tillade sig den mindste Afvigelse derfra, som han let begriber at kunne vorde skadelig Uorden, naar hans øvrige Medseminarister, forledte ved hans Exempel, toge sig samme Frihed.

§ 4.

Til den daglige Orden hører:

- a) At han staaer op til bestemt Klokkeslet, Kl. 6, reder strax sin Seng, og sætter Alt i Orden i Sovestuen, inden han forlader det.

- b) Indfinder sig til bestemt Tid og ordentlig paaflædt i Lærestuen, i Skolen, i Spisestuen, fort: hvor hans Forretninger falde ham.
- c) At han ogsaa i Lærestuerne lægger Bøger, Papirer, og Andet hans Forretninger vedkommende, ordentligt paa de dertil bestemte Steder.
- d) At han lader Hat, Stof, Pipe, og andet Læreøvesenet uvedkommende blive udenfor Lære- og Skolestuerne.
- e) At han ikke ryger Tobak i disse Stuer, ej heller i Spisestuen fort før der skal spises, mindre under Spisningen.
- f) At han om Aftenen gaaer til Sengs til bestemt Tid mellem 9 og 11, og ikke tillader sig at tage Lys med til Sovestuen.

Men, da det ville være umueligt at opregne ethvert særskilt Tilfælde, saa maa han i Almindelighed paa det nøjeste efterleve enhver Foranstaltning, som maatte findes nødvendig til god Ordens Vedligeholdelse paa Seminariet i enhver Henseende.

§ 5.

Han bør besidde sig paa Reenlighed i alle Henseender; hvormed dog den mueligste Tarvelighed i Klædedragt kan bestaae, og af Pligt bør iagttages.

§ 6.

Hans sædelige Opførsel i Ord og Udfærd bør ikke allene være upaaflagelig, men saaledes, som det kan fordres af den, der i sin Tid skal danne Andre, udmærket og exemplarisk.

§ 7.

Til den Ende bør han styre ethvert uanstændigt Selskab, eller ethvert, der er af den Natur, at han deri ikke kan bestemme, med hvem han vil være i Selskab, ethvert saa kaldet offentligt Vertshuus, ethvert saadant, der kan vække mindste fordom imod ham og hans Stand hos den sædelige Mand; og ikke tillade sig Omgang med Personer af tveetydigt Rygte, eller saadanne at komme til sig paa Seminariet; ligesom han bør gøre sig det til en almindelig Regel; ikke at komme paa noget Sted eller i noget Selskab, som han har nødig at skamme sig ved efter sin Pligt at angive for Opsynsmanden, eller modtage Besøgelse af Nogen, som han vilde undsee sig for efter sin Pligt at melde for sine Lærere.

Enhver, og det endog den første, Urigtighed i disse Angivelser maa han vente vil have de alvorligste følger.

§ 8.

Som den, der bør være den strængeste Huusholder med sin Tid, bør han skye al skadelig Tidsspilde med Spil o. s. m. I hans Fritimer, naar de bestemte Arbejder ere tilendebragte, maa han betjene sig af den Lejlighed, der gives ham paa Seminariet, til forfriskende Afvevling ved Haandarbejder og andre nyttige Forretninger. Og, da han der ikke kan faa det for ham mest passende Selskab, maa han ikke uden Nødvendighed være ude fra Seminariet. Naar han i et nødvendigt Ærinde gaaer ud, hvilken Nødvendighed han dog saavidt muligt bør søge at undgaae, da melder han sig for sin Opsynsmand, saavel før han gaaer, som strax efter sin Tilbagekomst; og foretager ikke nogen Rejse, eller bliver nogen Nat ude fra Stiftelsen uden Lærernes Tilladelse. Fra Mikkelsdag til Paaske er han ingen Aften ude efter Kl. 7 uden Lærernes Vidende og Villie.

Om Søndagen bør han flittigen tage Deel i den offentlige Gudsdyrkelse, og anvende den øvrige Deel af Dagen paa en anstændig Maade.

§ 9.

Lærerne har han at ansee som sine nærmeste Foresatte, og bør derfor bevise dem Agtelse og Lydighed. Som til Mænd, der arbejde for hans Vel, bør han have Tillid til dem, og antage deres Raad med Taknemmelighed.

§ 10.

I Læretimerne bør han være opmærksom paa det, der foretages, for paa det bedste at nytte foredraget. Ethvert Arbejd, som bliver ham opgivet, bør han forrette lige troligt og med muligste Flid, og levere det færdigt til den bestemte Tid.

§ 11.

Eigensaa bør han og efterkomme Lærernes Erindringer i Henseende til Methodikens Udførelse, Børnenes Underviisning og Skole-Disciplinen.

§ 12.

Alf de til Ordenens Vedligeholdelse i Lærestuerne, saavelsom i Sovesalen, ved Bordet og uden for Huset bestfikkede Opsynsmænd har han at modtage Erindringer og Advarsler, og at rette sig derefter. Han maa ikke lægge deres Opsigtsførelse nogen Hindring i Vejen; derimod maa han stræbe at opføre sig saaledes, at han maa ansees værdig til en saadan Respons ved Seminariet. Skulde han troe at have nogen Grund til at ansee sig fornærmet af sin Opsynsmand, eller af nogen Anden blandt sine Medseminarister, da bør han ikke tage sig selv til Rette; men har i saa Fald at henvende sig med sin Klage til den inspectionshavende Lærer.

Den Seminarist, som vælges til Opsynsmand, bør paa det nøjagtigste holde sig den ham givne Instruy efterrettelig.

§ 13.

Den Spiisning, som gives ved Seminariet, bør han uden Marsag hverken laste eller vrage, ligesom det heller ikke tillades ham at forsyne sig paa Stuen med andensteds kjøbt Mad eller Drikke. Skulde der være nogen gyldig Grund til Erindring imod Beværtningen, saa melder han det til den inspectionshavende Lærer. Ikke heller bør han tillade sig mindste Uorden eller Ureenlighed ved Bordet eller i Spisestuen.

§ 14.

Til al den Skade han tilføjer enten Seminariets Inventarium, eller sine Medseminarister, eller de ham betroede Bøger m. m. ved uforfigtig Omgang, bør han være ansvarlig, og erstatte samme efter Lærernes Tagation.

§ 15.

Gjentagne forseelser imod de i dette Reglement foreskrevne Pligter, saavelsom forbrydelser, dem man nødigen tænker sig hos dem, der have saa fortrinlig Lejlighed til at danne deres Forstand og Hjerte, vil have Bortviisning fra Seminariet til uundgaaelig følge. Man haaber derimod, at enhver Seminarist vil, om dette Reglement end aldrig var ham foreskrevet, ej allene selv beslitte sig paa en saadan Vandel, som egner og anstaaer det Menneffe, der i Tiden som Skoleholder skal gavne Ungdommen ikke allene ved Underviisning, men ogsaa ved exemplariff

christelig Opførelse; men at han ogsaa vil gjøre sig en Glæde af at lede og styre sin yngre eller svagere Medbroder, og at han af redelig Jær for Seminariets Ære vil uden Skaansel, der her kunde have de skadeligste følger, aabenbare hans forseelser, naar han ikke ved venstabeligt Raad og Advarsel vil lade sig lede.

Kjøbenhavn, den 1. Maj 1806.

Commissionen for de danske Skolars bedre Indretning

Schimmelmann. Reventlow. Balle. Arctander. Münter.

Givet Seminaristen Wilhelm Johansen Gehl til Efterlevelse af

H. O. C. Zinck. J. Saxtorph. Strøm.

Blaagaard den 6. Maj 1806.

Instrux
for
Opsynsmændene
ved det
Kongelige Skolelærer-Seminarium paa Blaagaard.

§ 1.

Opsynsmanden maa stræbe at foregaae sine Med-seminarister med et følgeværdigt Exempel paa Flid og Sædelighed.

§ 2.

Han maa have Indseende med, at hans Medseminarister sysselfætte sig paa nyttig Maade, og i fritimerne ikke gjøre Noget, som er skadeligt eller uanstændigt.

Skulde Nogen handle herimod, eller imod god Orden, maa han give ham en venstabelig Advarsel.

§ 3.

Derfom Advarsel ikke frugter, maa han ingenlunde være uhøflig eller grov imod den eller dem, som have forset sig; men sige dem, at han vil melde det til Læreren. Fremture de endnu i deres Feil, maa han indberette Lærerne det med Oprigtighed og Upartiskhed.

§ 4.

Han maa ingenlunde i sin Adfærd vise, at han tiltroer sig noget fortrin for de øvrige. Ikke ved Befalinger, kun ved høflige Begjeringer maa han søge at holde alle Ting i Orden; og i dette Tilfælde maa han ikke gjøre nogen forskjel imellem sine Medseminarister, hverken af Venstskab, eller af andre Marsager.

§ 5.

Han maa være tilstæde, hvor de fleste af de under hans Opsyn værende Seminarister opholde sig, for at lægge Mærke til, hvad der foregaaer.

§ 6.

Han maa dagligen optegne, hvor ofte Seminaristerne gaae ud, i hvilke Værender, og hvor længe de blive borte. Ved hver Uges Ende leverer han Lærerne en Liste herover, og melder tillige enten skriftlig eller mundtlig, om ellers nogen Uorden er forefalden.

§ 7.

I øvrigt er han som Seminarist ganske underkastet Seminarii Reglement, ligesom enhver anden Seminarist; og begaaer han, som den, der er betroet Opsyn over Andre, nogen forseelse af Betydning, eller paa nogen Maade gjør sig uværdig til de gode Tanker, man har fattet om ham, mister han denne ham anbefoede forretning. Hvorimod hans Nøjagtighed i at opfylde de Pligter, han i denne Henseende har paataget sig, hans Omhyggelighed for at vedligeholde Fred og god Orden, og hans Stræben efter overalt at kunne give et følgeværdigt Exempel, meget vil komme i Betragtning ved det skriftlige Vidnesbyrd, hvormed han dimitteres fra Seminariet.

Kjøbenhavn d. 1. Maj 1806.

Commissionen for de danske Skolars bedre Indretning

Schimmelmamm. Reventlow. Balle. Arctander. Münter.

Denne af Seminariets høie foresatte udstædte Instrux gives Seminaristen – Gehl – som herved vælges til Opsynsmand, til Efterlevelse.

Blaagaard d. 14. Maj 1807.

J. Særtorph. Strøm. H. O. C. Zindf.

M. H. Peterfen.

ET HALVTREDSÅRSMINDE

I år er det 50 år siden, Rudolf Bruhns hold dimitteredes fra Jonstrup, og der er god grund til at mindes det, idet der næppe er noget hold i Jonstrups lange historie, som i så høj grad har kastet glans over kollegielivet på den gamle borg som dette. Rudolf Bruhns bog »De seks«, der udkom 1916, har bevaret sin livskraft gennem årene og er stadig en meget læst bog. Mangen ung har gennem denne fået lyst til at læse til lærer på Jonstrup, og endnu er danske unge dus med de muntre fyre på den gamle borg.

Selv om handlingen i »De seks« er opdigtet, giver den et sandt helhedsbillede af livet på Jonstrup og af munter, idealistisk dansk ungdom fra årene før første verdenskrig. Personerne er nok opdigtede, men de var alligevel let gennemskuelige for kammeraterne. Hvem var da »De seks«, og hvorledes er det gået dem senere i livet? Ja, de to kom kun til at virke få år i skolen, idet de døde som unge. Den ene var Julius Ekberg, der led af en hjertesygdom og døde allerede 1916, men han nåede at sprede fest og glæde om sig både på Jonstrup og som ung lærer, den anden var Rudolf Bruhn, som blev et offer for den spanske syge 1918; han nåede at blive en landskendt forfatter og at sætte sig dybe spor i den danske skole som den friske, initiativrige, inciterende unge lærer, der blev et ideal for mange kolleger.

Endnu to døde, mens de virkede i skolen. Det var Charles Lauritzen, den højt ansete førstelærer i Ruds Vedby og amtskolekonsulent for Holbæk amt, der døde 1949, og Arild Ebbe, hvis virke faldt i København, og som bl. a. gjorde en indsats for skoleteater og skolescene. Han døde 1956.

To af »De seks« har vi endnu blandt os: Jørgen Hegelund og Thorvald Rifbjerg, der nu er pensionister. Idet vi bringer nogle få biografiske oplysninger om »De seks«, mindes vi de afdøde og sender en hilsen til de to, som var med til at kaste glans over livet på Jonstrup.

»DE SEKS«

Tom: Rudolf Bruhn, f. 8. april 1889. Lærer i Varde 1911—13. Lærer i København 1913—1918 ved Gasværksvejens skole. Død 9. oktober 1918.

Anton: Charles Lauritzen, f. 30. juli 1889. Andenlærer i Ruds Vedby 1910—1917, førstelærer og kirkesanger i Ruds Vedby 1917—1946, amtsskolekonsulent for Holbæk amt 1941—1949. Død maj 1949.

Jørgen: Jørgen Hegelund, f. 27. januar 1887. Lærer i Bregninge ved Svebølle 1911—1914, førstelærer i Ulstrup, pr. Gørlev 1914—1953. Lærebogsforfatter. Medlem af Jonstrupsamfundets styrelse i 25 år, dets formand i 10 år. Æresmedlem af Jonstrupsamfundet.

Folmer Sanger: Thorvald Rifbjerg, f. 26. juni 1888. Lærer i København 1918—1946, overlærer i København (Amagerbro-skolen) 1946—1956.

Mogens: Arild Ebbe, f. 21. maj 1889. Lærer i København 1912—46, overlærer i København (Ålholm skole) 1946—1956. Død 21. februar 1956.

Ekstrøm: Julius Ekberg. Lærer på Falster, i Holsted og i Glostrup. Død 1916.

Litteratur:

Jørgen Hegelund: Rudolf Bruhn (Jonstrupbogen 1925).

Jørgen Hegelund: Charles Lauritzen (Jonstrupbogen 1950).

Freddy Nielsen: Erindringer om Rudolf Bruhn (Jonstrupbogen 1954).

MELLEM KAMMERATER

(Fra Jonstrup o. 1910).

For snart mange år siden skrev Knud Hjortø — dim. Jonstrup 1888 — en kronik om det jonstrupske humør.

Han hævdede bl. a., at humøret var steget, og i hvert fald vittighedernes antal var tiltaget stærkt, hvorved dog beklageligt nok den enkelte vittigheds virkning i nogen grad forringedes, idet virkningen af den ene vittighed udsletter den anden. Man kan som bekendt ikke se skoven for bare træer.

Han nævner en vittighed, hvis virkning strakte sig over år.

»Lærere og elever på Jonstrup seminarium skulle fotograferes og havde taget plads i gården. Der manglede kun to lærere, den kendte botaniker Hans Mortensen og så forstanderen, højærværdige provst Tidemand. De boede i samme fløj og skulle ud ad samme dør.

Først kommer da Hans Mortensen og skrider over pladsen, høj og gråskimlet og værdig. Fotografen springer op og bukker dybt: Det er måske Hans Højærværdighed? Svaret kommer med uforandret alvor og det kendte stød ud gennem næsen: Im, nej, det er Hans Mortensen.«

Det skal villigt indrømmes, at vittighedernes antal på den lærerskole, hvorfra eksemplet er hentet, et steget ganske betydeligt. Rudolf Bruhns bog »De seks« blev i sin tid omtalt som en af de morsomste af sin art — det var jo før Steinckes tid — dog vil der næppe være grund til at antage, at min periode, der faldt sammen med »De sekses«, i nogen måde betegner en epoke i det jonstrupske vids historie.

Vittigheder dyrkedes af alle. Der var dengang ikke andre fornøjelser og adspredelser end dem, vi selv sørgede for. Nu er der afveksling med rejser, lejrskole, radio og fjernsyn — og de unge piger er sikkert også et meget oplivende moment, der ikke kendtes på den gamle borg. —

Vi var altså ganske henvist til os selv og søgte at sætte humøret op med vittigheder — bogstavelig fra morgen til aften.

Hver havde måske sit speciale, ja, om det så var de dårlige vittigheder, havde de deres bevidste dyrkere. De sidste var aldrig mere glade, end når det lykkedes for dem at frembringe et rasende hyl fra deres beklagelsesværdige tilhørere, og de nød vel endog med pervers glæde de slag og puf, hvormed man forjog dem, disse viddets profanerere.

Af humane grunde nævnes her ingen eksempler.

En tak højere i rangforordningen kom de, der arbejdede med ordspil og brandere. En af de værste sad en dag ved bordet og »sukkede efter sukkeret«. Men hævnens var stor. Ved næste frokost tog et af de mest vittige hoveder sig af ham og overdængede ham med brandere af samme art. Da delinkventen endelig begyndte at blive irriteret, fortsatte profossen uforstyrret: Bliver du nu opægget af det hårdkogte æg?

En ældre elev i 1. kl., en spire, mødte op med stort overskæg — cyklestyr — og benævnedes straks: skægspire. Man foreholdt ham det anmasende og upassende i denne prydelse, som rettelig ene tilkom lærerne, subsidiært ældste klasse — og foreslog ham navneforandring: skægspire — Shakespeare.

Langt mere ansete var de, der opnåede virkninger ved at spække deres tale med citater af vore klassiske lærebøger: Blochs verdenshistorie, Ludvig Chr. Müllers bibelhistorie o. a. Ligervis som den dannede araber smykkede sin tale med ord fra koranen, forsømte vi heller ikke nogen lejlighed til at vise vor belæsthed og velbevandrethed i de nævnte skrifter. Eksemplerne er legio, men de er næppe lette at referere, da de kræver en vis indstilling, hvilken jo alle havde dengang, så alle med lethed forstod halvkvædet vise og den svageste antydning. Hvis man nu først skal forklare sammenhængen, går gejsten af historien.

En elev skulle til fællespraktik tale med børnene om 6. bud og ægteskabet. Han var grundig forberedt og citerede apostlene og kirkefædre for til slut at afslutte udviklingen med at anføre Erik Bøgh (eller er det ellers ikke et citat fra S. Kierkegaard?): Gift dig eller gift dig ikke, du fortryder begge dele. Denne slutning var af megen virkning på tilhørerne, mere end på de intetanende skolebørn. Men nu kommer den typiske jonstrupske

brug af denne begivenhed. — En aften kommer denne undervisningsvindpålægger ind på sovesalen, aftager sine klæder, nærmer sig sit leje, standser tvivlrådig, da han opdager, at en eller anden har lavet uorden ved sengen. I dette øjeblik lyder en dyb røst: Gift dig eller gift dig ikke, Madsen, o.s.v.

Denne bemærkning er i sig selv ikke videre morsom, men idet nu alle sovesalens medlemmer kender Madsen og hans brug af dette citat, og de ser ham stå der tøvende og overvejende, bliver bemærkningen en fuldtræffer, der udløser deres parate association (som vi ville have sagt i den tid, vi læste Kromans psykologi).

Det kollegiesystem, vi levede under, og det gode kammeratskab mellem os tillod mange spøgefuldheder af denne art.

Der kom engang en lidt ældre elev ind i en klasse. Han var måske ikke slet så grøn, som de fleste af os andre, men ikke desto mindre (eller måske netop derfor), kaldte vi ham ved fornavn, Holger, hvilket så igen havde den behagelighed, at man her havde lejlighed til at efterligne en lærers stemme, når han kaldte på sin søn, der lød samme navn. Omtrent samtidig fik seminarieret en ny portner, der med nogen ret gik ud fra, at Holger var den nye elevs navn. Portneren skulle tidligt om morgenen tage aske ud af elevernes kakkelovne. Men Holgers dør var låset. Han var som sagt nylig kommet og ikke inde i stedets skik. Man plejede aldrig at låse. Det blev nødvendigt for portneren at banke: Luk op, Holger! Har De nogen aske, Holger? Måske var der ingen aske, hvorpå portneren fjernede sig med et forstående: De har kasker it haft lagt i! Denne stadige morgenforhandling hørte hele gangens beboere, og snart fandt man på ved den ringeste anledning at spørge til Holgers aske. Og når manden så benægtede askens tilstedeværelse, reddede man sig med portnerens sidste replik. Ja, i en sen nattetime foretog en spøgefuld bankningen med efterfølgende interpellation angående asken på glimrende eftergjort portnersprog. De nærmest boende vågnede herved og glædede sig i deres senge.

Denne art morsomheder, hvor et vist frimureri gjorde sig gældende, var meget brugt. Muligvis vil udenforstående finde den slags barnagtigt (og det var det vel også), men disse sammenstil-

ninger kunne nu være morsomme, hvilket det ikke bagefter er så let at vise.

Dog, den mest specifikke jonstrupske morskab på min tid var knyttet til det særlige sprog, de vendinger og pudsigheder, som en enkelt lærer, — Jonstrups mr. Chips — elsket af og ufor-glemmelig for hans elever, berigede vor tilværelse med.

Hvilke herlige oplevelser knytter der sig ikke for vor klasse til ord som: amfibrachys eller unægtelig eller småordene herved, dertil o.s.v. Hvem husker ikke den besværgende indledningsfor-mular, olie over bølgerne: Det står nu således. Som det kendte hornsignal virker på en gammel kavalerihest, vil denne indled-ningsfanfare virke på en gammel borger. Disse ord udtalt med stor patos og med den tilhørende gestus var på en måde højde-punktet for den art komik, det jonstrupske vids inkarnation. —

— Jonstrup er flyttet — og skal flyttes igen. Når man flytter, sker det, at nissen flytter med. Jeg vil ønske, at nissen må flytte med fra den gamle borg og dens milieu — og her tænker jeg na-turligvis på de gode, værdifulde egenskaber: kammeratskabet, det gode humør, munterheden o.s.v. men også det solide daglige arbejde — alt det, som vi personificerer i det ideal, vi på Jon-strup kalder: Den gode gamle borger.

Viggo Bitsch.

ÅRETS GANG PÅ JONSTRUP

Nu skulle det sidste år i Lundtofte være udrundet — det år, som har stået i opbruddets tegn. Særlig i denne tid har vi søgt at holde de gamle traditioner i hævd, så de er klar til indflytningen på Trongårdsvej til sommer. Men det er dog ikke blevet ved det gamle — nye mærkedage er stiftet, dage som vi håber med tiden vil blive som de øvrige — faste og tilbagevendende begivenheder.

Koncertrækken for året 58/59, som har båret præg af stor variation og originalitet, fik sin værdigste afslutning den 12. januar, da Det kongelige Kapels Ny Blæserkvintet og John Winther spillede værker af Beethoven, Finn Høffding og Carl Nielsen.

»Læreruddannelsen i belysning af den nye skolelov« var emnet for en diskussion på seminariet den 15. januar. Seminarieadjunkt Poul Thomsen forelagde en ny undervisningsplan for seminarier. Planen skilte sig væsentlig ud fra den bestående bl. a. ved at indeholde en forøgelse af linietimerne til næsten det dobbelte.

Lørdag den 14. februar samledes vi til årets første fest, fastelavnsfesten, som i år var karneval. Den gamle gymnastiksal var klædt ud som Det kongelige Teater. Bag det røde tæppe spillede orkesteret, rundt på væggene hang malerier af teatrets førende kræfter, og store lysekroner kastede et funkende skær over de mange farvestrålende dragter.

Tirsdag den 17. februar var vi på besøg i synagogen. Her tilbragte vi et par virkelig lærerige timer, hvor vi hørte om jødernes traditioner. Som afslutning sang et par af synagogens fremragende sangere.

Kommunelærer K. Ridung holdt den 20. marts et belærende og interessant foredrag om Grønland og grønlændere. Gennem foredraget og efterfølgende lysbillede lykkedes det at give os et indtryk af bl. a. skolelivet deroppe.

Mandag den 23. marts havde vi atter foredrag. Denne gang var det forfatteren Johs. Wulff, som fortalte om sine glade ungdomsår, om sig selv og om baggrunden for sit forfatterskab. Til slut fik vi flere prøver på hans produktion.

Seminarielektor K. Viderø holdt den 10. april foredrag om humoristen Albert Engstrøm. Som ventet fik de fremmødte et klart og grundigt udarbejdet billede af Engstrøms oprindelse, udvikling, personlige forhold og betydning.

Efter denne udredning kom en meget humoristisk afdeling med prøver på Engstrøms tegninger.

Tirsdag den 14. april havde seminarieadjunkt Ole Kinch arrangeret en meget fin musikaften med kunstnerægteparret Bodil og Jens Gümoes. Programmet spændte fra Händel til Heise og blev udført med stor dygtighed fra begge de unge kunstneres side.

I begyndelsen af maj afholdtes diskoteksfesten for fulde huse. Korets og orkesterets numre løb fint af stablen, og forskellige former for anden underholdning var føjet til.

Dimissionsfesten den 18. juni afvikledes som tidligere år.

Det sidste skoleår på den gamle Lundtofte skole begyndte tirsdag den 18. august, og traditionen tro afholdt vi samme aften dusfesten. Her var så godt som alle spirerne mødt op, og da der var to klasser i år, såvel en normalklasse som en studenterklasse, tog det sin tid, inden vi kom igennem præsentationen og underholdningen. Aftenen sluttede med dans i barakken.

Rent sportsmæssigt står det stadigvæk noget svagt på seminariet, idet vi igen i år tabte næsten alle vores kampe mod Haslev og Vordingborg, og det til trods for, at vi en af de første skoledage afholdt en idrætsdag, hvor man bl. a. havde lejlighed til at konstatere, om der var talenter blandt de nye elever. Forøvrigt er ideen med en idrætsdag udmærket, da man under fornøjelige kampe klasse mod klasse lærer hinanden bedre at kende.

Fredag den 11. september var seminariet lukket. På finansloven var der nemlig bevilget en gratis togrejse til hvert seminarium, så dette benyttede vi os af. Vi mødtes på Lyngby station og blev herfra kørt til en lille station lige før Næstved. Vi gik så til Holmegårds glasværk, som vi fik forevist. Efter frokost

blev vi inddelt i hold, og i busser kørt ud til forskellige seværdigheder, vi kunne vælge mellem et besøg på følgende: Herlufsholm, en keramikfabrik, byvandring i Næstved og en botanik-tur. Ved aftenstid samledes vi igen på en hyggelig kro, hvor vi spiste, og efter diverse underholdning var der lige tid til en svingom, inden toget atter skulle bringe os tilbage. Det var en ualmindelig god tur, der var begunstiget af strålende solskin fra morgenstunden, så humøret var højt over hele linien, og vi oplevede en af de sjældne gange, hvor vi alle var rystet sammen til en helhed.

Knap 14 dage senere den 22. september havde vi øjetur til Dyrehaven, hvor de nye spirepiger havde succes såvel ved dåben som ved den efterfølgende underholdning. Iøvrigt bar dette års høstfest præg af en vis mangel på interesse, hvad der vel bl. a. skyldtes de mange arrangementer lige oven i hinanden.

På 150 års dagen for navnet Jonstrup den 8. oktober var vi samlet om aftenen til en hyggelig og stemningsfuld jubilæumsfest. Efter elevrådsformandens velkomst og en sang holdt seminarielektor Morville jubilæumstalen. Carl Niensens »Tågen letter« blev herefter spillet af fru Asta Andersen og Ib Poulsen II a. »Lidt historie kan man ikke undgå ved sådan en lejlighed« mente skoleinspektør Viktor Pedersen, og vi fik da også fornøjeligt og interessant belyst tiden omkring udflytningen i 1809. Det var os nu en stor glæde at høre koret synge »Jonstrupsangen«, og første del af festen sluttede med forskellige høstsange. I pausen satte vi os op i dagligstuen, hvor der blev udskænket punch, og man hyggede sig såvel ældre som nuværende elever. Anden del af festen var af en mere fornøjelig karakter, idet herr seminarielektor Lindberg og herr seminarielektor Wolffsen indledte med at fortælle jonstrupminder, hvorefter eleverne fra III klasse opførte Mozarts »Børnesymfoni« alle udklædte i børnetøj og med en striks spillelærerinde i spidsen. Det var noget, der gjorde lykke, hele salen jubede. Som afslutning på aftenen stillede vi nu op ude i gården, og med fakler i hånden gik vi ned til det gamle gadekær, hvor en del af faklerne blev lagt på en tømmerflåde og sejlet ud på midten. Derefter istemte vi i den lune efterårsnat »Borgersangen«, og medens de sidste fakler brændte ud, gik tankerne tilbage til det Jonstrup, som ingen nuværende ele-

ver har oplevet, men mindet derom vil vi være med til at bevare ud i fremtiden. Det erindrede denne aften os om.

Ved efterårsfesten den 28. november opførte III klasse Ayn Rands kriminalspil »Natten til den 16. januar«. Klassen havde haft et ualmindelig stort arbejde med stykket, der også blev en succes. Handlingen var henlagt til en retssal og aktiviserede publikum på en glimrende måde, idet 12 skulle være nævninge, og tilslut skulle disse dømme den anklagede skyldig eller ikke skyldig. Stykket blev opført på Lundtofte kommuneskole, og efter at vi havde hyldet de medvirkende, gik vi tilbage til seminariet, hvor vi efter at have fået noget at styrke os på dansede i gymnastiksalen til 0.30.

I efterårets løb har vi haft flere fine foredrag herude bl. a. af forfatteren Erik Rostbøll, der meget aktuelt talte om »Vesten, set med Østens øjne«.

Som slut på året 1959 afholdt vi juleauktionen og julefesten. Denne fest er vel nok den mest hyggelige af dem alle. I år holdt herr Wolffsen juletalet, og som underholdning bidrog både koret og orkesteret samt herr Viderø med en uforglemmelig oplæsning.

Når årbogen udkommer, vil vi ikke have mere end et par måneder tilbage på den gamle Lundtofte skole. Når portene slås op ved det nye skoleårs begyndelse, bliver det, efter hvad man har hørt, et sandt paradys af et seminarium, man træder ind til. Der vil blive mange opgaver at løse med at tilpasse arven fra fortiden til de nye omgivelser, men når man tænker tilbage på de få omvæltninger den forrige flytning afstedkom, tror vi roligt, man kan se fremtiden i møde.

Jette Ahm Poul Rygaard Jensen

AFGANGSEKSAMEN 1959

4-årig uddannelse

Henny Andersen
Kirsten Andersen
Mogens Bendtsen
Flemming Bøgh
Tom Christensen
Hans Lange Hansen
Marianne Høyer-Christensen
Poul Hasseriis Iversen
Arne Jensen
Bente Jensen
Sven Sødring Jensen
Per Werner Johansson
Oluf Kongshaug
Mogens Christen Madsen
Gert Nielsen
Hans Tage Nielsen
Arne Nørager-Nielsen
Hanne Pedersen
Leif Pedersen
Birte Horsbøl Petersen
Ingrid Nordgaard Petersen
Jørgen Horsbøl Petersen
Margit Bleghøj Petersen
Grete Sørensen
Ole Sørensen
Birgit Tinggaard

3-årig uddannelse

Bo Schelke Andersen
Tove Andersen
Hanne Carlsen
Vagn Christensen
Else Daubjerg
Tonni Djurhuus-Petersen
Jette Gabriel Hansen
Inga Hoff Hansen
Else Hjelme
Helge Jeppesen
Niels Ole Krause
Astrid Larsen
Lillian Hovman Larsen
Kirsten Lund
Johanne Michelsen
Gunver Mygind
Birgitte Nielsen
Vibeke Holst Nielsen
Uni Pedersen
Anne Helveg Petersen
Ole Petersen
Cai Ole Poulsen
Karen Pullich
Finn Rasmussen
Ole Schultz
Anne Lise Smed
Bjørn Verstege
Peter Wineken

JONSTRUPSAMFUNDETS STÆVNE

DEN 5. JUNI 1959

I stort tal efterkom gamle jonstrupperne styrelsens indbydelse til det stævne, der skulle forme sig som en 150 års mindefest for seminariets flytning fra København til Jonstrup. Skønt det var midt i eksamenstiden, mødte ca. 100 jonstrupperne op, og de fik et festligt, kammeratligt samvær, som de vil mindes med glæde. Dagen var — til held for de udendørs arrangementer — begunstiget af det mest strålende sommervejr. Stævnet var udmærket tilrettelagt af Otto Lindberg og hans flinke medhjælpere, og humøret var højt fra først til sidst.

Stævnet åbnedes kl. 14 af formanden Kaj Bang ved et kaffebord, hvor han bød forsamlingen velkommen med en særlig velkomst til 50 års jubilarene, der havde glædet os ved at fejre deres fest i vort selskab. Han omtalte den særlige anledning — 150 års mindedagen —, der havde samlet os, og gennemgik dagens program. Derefter afholdtes samfundets generalforsamling med fhv. skoleinspektør K. J. Blomquist som dirigent. Formanden aflagde følgende beretning:

Det vil være en naturlig sag for alle os, der i dag er samlet til stævne, at mindes de kammerater, der siden vi sidst var samlet her, er gået bort. I Jonstrupbogen for 1957 og 1958 finder vi nekrologer over de fleste af de kammerater, der ikke mere er blødt os. Jonstrupsamfundet har, hvor det har kunnet lade sig gøre, været repræsenteret for at vise dem den sidste ære.

Det vil være en selvfølgelig sag for os, der var til stede ved sidste stævne, at vi i dag tænker på gamle Valdemar Mortensen. Jonstrupperne vil mindes ham for hans store kærlighed til Jonstrup og for hans interesse for Jonstrupsamfundet.

Vi husker også vor gamle formand Ernst Gehl, der ved vort

sidste stævne nedlagde sit formandskab i Jonstrupsamfundet. Da han ved en lille festlighed i oktober 1956 blev udnævnt til æresmedlem af Jonstrupsamfundet, udtalte han, at intet formandsskab havde bragt ham større glæde end formandsposten i Jonstrupsamfundet. Gehl var 4. generation på Jonstrup, og der er ingen, på hvem de ord, Rudolf Bruhn i sin tid skrev, passer bedre end på Gehl:

»Der går gennem Jonstrup en slægternes gang,
de kommer — de er — og forsvinder.«

Ja, mange af vore kammerater er gået bort, siden vi sidst var sammen, og jeg vil bede Dem alle rejse Dem op, idet jeg udtaler et:

»Æret være deres minde!«

Det vil måske i dagens anledning lige være på sin plads at minde om Jonstrupsamfundets opgave. Den må siges at have 3 sider:

For det første: ved i almindelighed hvert andet år at samle gamle jonstrupperne til stævne og festligt samvær på seminariets grund.

For det andet: at udgive en årbog, og

for det tredje: på anden måde at værne om Jonstrups minder, der ej må dø.

Efter evne har styrelsen søgt at efterleve disse tre paragraffer. Ved de årlige styrelsesmøder har vi været sammen for at drøfte, hvad der forelå, og bortset fra de sørgelige anledninger har hovedinteressen samlet sig om det ny seminarium.

Det er mig en stor glæde her at kunne sige, at vi fra første færd har mødt den mest imødekommende venlighed fra seminarirektorens side. Rektor Morville har aldrig forsømt nogen lejlighed til at holde styrelsen orienteret, dels gennem samtaler, dels ved at vise os tegninger o.s.v. Det har vi været meget glade og taknemmelige for, og jeg bringer rektoren vor hjerteligste tak. Men der skal fra os også lyde en tak til Dem for Deres interesse for Jonstrupsamfundet. Til mig har De udtalt, at de gamle elevers hengivenhed for seminariets trivsel er

Dem en inspiration i Deres arbejde. — Deres interesse for vort arbejde er os en støtte, vi ikke ville eller kunne undvære. Derfor takker vi også for det.

Men styrelsen siger også tak til seminariets lærere, med hvem vi ligeledes føler os i kontakt, og vi takker dem, der i dag har haft tid og lyst til at være sammen med os.

Som formand føler jeg også trang til på samfundets vegne at bringe vor redaktør Viktor Pedersen en tak for den aldeles glimrende måde, Jonstrupbogen er redigeret på. Den er et af de stærkeste bånd, der binder os sammen. En tak ønsker jeg ligeledes at bringe vor udmærkede kasserer Wilh. Thomsen. Det er et stort og uegennyttigt — og ikke altid — lige taknemmeligt arbejde at udskrive kontingent og udsende årbogen. Vi er ham megen tak skyldig.

I denne forbindelse vil jeg også gerne nævne skoleinspektør Blomquist, der i sit otiums fagre dage har givet sig tid til på aldeles strålende vis at ordne vort kartotek og meget andet arbejde for os. Nu har vi ét kartotek ordnet alfabetisk og et andet årgangsvis. Dette takker vi meget for. Naturligvis skal Viggo Bitsch også have en tak for den nye melodi til Jonstrup-sangen. Melodien er så let og iørefaldende, at jeg tænker, den næsten kan synges fra bladet.

Det var mig en stor glæde, da jeg for nogen tid siden fik et lille besøg af elevernes styrelsesmedlem frk. Bleghøj Pedersen og to af hendes kammerater, der kom for at få lidt oplysninger vedrørende den højere dimission, som man atter ønskede at få liv i. Jeg håber, det er lykkedes. Det er i hvert fald en tradition, der tåler en omplantning.

Til slut foreslog formanden, at der sendtes en hilsen til vort sygemeldte styrelsesmedlem Vilh. Hellested. Det vedtoges, og beretningen godkendtes. Kassereren fremlagde det reviderede regnskab, der godkendtes. Derefter afholdtes valg til styrelsen, og Kaj Bang, Otto Lindberg og Wilh. Thomsen genvalgtes.

Efter at seminarirektoren havde holdt et foredrag om det nye Jonstrup, foretoges en udflugt til byggepladsen, der forevistes af rektor, og så gik turen til det gamle Jonstrup og til »Øjet«, hvor Afskedskvartetten lød som i gamle dage.

Efter hjemkomsten til seminariet, samledes man til smørrebrødsbord i gymnastiksalen, hvor en velkomstsang af Kaj Bang blev sunget. Et foredrag af Viktor Pedersen: Jonstrup gennem 150 år blev modtaget med et bifald, der viste, hvor stor interessen er hos jonstrupperne for seminariets historie. Senere blev Kaj Bangs jonstrupsang sunget på Bitsch' nye melodi, som hurtigt blev lært og modtaget med begejstring. Med afsyngelsen af »Den gamle borger« sluttede det vellykkede stævne.

VELKOMSTVISE

ved

stævnet på Jonstrup Statsseminarium

den 5. juni 1959

Mel.: En skål for det blinkende søernes bånd...

Så mødes vi alle til stævne igen
med sang som i ungdommens dage,
her møder vi mangan en god gammel ven,
der længtes mod Jonstrup tilbage.
Trods skiftende tider og årenes gang
har Jonstrup for os alle dog en særlig klang.
Minder dukker frem som vårens blomsterbræm
om de ungdomsår, der gav os gode kår
og siden en gerning blandt store og små —
en gerning, der blev os til glæde.

Ja, minderne har en forunderlig magt,
en magt, som vi alle erkender,
det føles, som om vi har sluttet en pagt,
der binder os sammen som venner.
Hvad gør det, om håret er tyndt eller gråt,
om maven er for tyk og gangen mindre flot,
vær ved frejdigt mod, thi her har du din rod,
her i vores flok er din person os nok —
som Jonstrupper hilser vi dig med honnør,
hvad enten du er ung eller gammel.

Nu bygges et Jonstrup ved skov og ved by
for kommende generationer,
men stadig forliges det gamle og ny,
her kender man til traditioner.
Her stræber en ungdom mod højeste mål,
her lyser lærdomsord fra åndens klare bål.
Jonstrup! År for år — du som en bauta står,
kalder ungdom til — der både kan og vil,
så derfor med stolthed vi nævner dit navn
og værner de ældgamle minder.

K. B.

FRA JONSTRUPPERNES VERDEN

Den 8. februar 1960 døde pens. lærer *Anders Munch*, Måløv, 78 år gammel. Han, der var født på Drejø, blev dimitteret fra Jonstrup 1902. I 13 år virkede han som lærer og kantor ved Vemmetofte kloster og kom herfra til Måløv i 1920, hvor han virkede til sin afsked i 1950. I en årrække var han praktiklærer for jonstrupeleverne, der husker ham som en overordentlig dygtig lærer, hvis vejledning og eksempel kom til at betyde så meget for dem i deres gerning.

Lærer Anders Munch var højt anset og respekteret som den helstøbte personlighed, han var, og hans virke i skolen, kirken og biblioteket har sat dybe spor. Han var et interesseret medlem af Jonstrupsamfundet, og vi vil ikke glemme, hvad han har betydet for Jonstrup seminarium.

I juli 1959 døde pens. skoleinspektør *H. P. Hansen*, Roskilde, efter lang tids sygdom 82 år gammel. Han blev dimitteret fra Jonstrup 1898 og kom efter kortere tid i Esbjerg og Holbæk til Markskolen i Roskilde, den senere Store Hede skole, som han ledede i 37 år. Han var en højt anset skolemand og tog livlig del i det offentlige liv som medlem af byråd, menighedsråd og som formand for Danmarks biblioteksforening, af hvilken forening han blev æresmedlem.

Han var et skattet medlem af Jonstrupsamfundet og fulgte med levende interesse livet på sit gamle seminarium, hvilket han bl. a. viste gennem den historiske redegørelse, han skrev om systemskiftet på Jonstrup i 1890'erne i Jonstrupbogen 1945.

Den 14. december 1959 døde pens. førstelærer *Hans Frederik Jensen* efter lang tids svagelighed knap 70 år gammel. Han blev dimitteret fra Jonstrup 1911 og var først lærer i Branderslev, derefter kom han 1917 til Bredeløkke skole, hvor han virkede til sin afsked 1955. Han var agtet og afholdt af kolleger, beboere og børn, og i en årrække var han formand for 19. lærerkreds. Efter afskeden flyttede han til Rødovre, hvor hans to døtre er lærerinder, og han blev begravet på Rødovre kirkegård. Ved gra-

ven talte klassekammeraten fra Jonstrup Viggo Bitsch og i menighedshuset en anden klassekammerat S. M. Waaben. Den nuværende formand for 19. kreds Vilh. Hellested mindedes hans virke for kollegerne på Stevns.

Hans Frederik Jensen var en af Jonstrupsamfundets trofaste venner gennem mange år. Vi er ham især tak skyldig, fordi han med dygtighed og omhu varetog hvervet som Samfundets revisor gennem 23 år.

Ny lærer.

Frøken *Margrethe Skafdrup* er født i København 1922. Ny-sproglig student 1940 fra Rysensteen gymnasium, skoleembeds-eksamen 1948 fra Københavns universitet i fagene dansk, tysk og engelsk. Fra 1948—1953 vikariater ved forskellige gymnasier afbrudt af studieophold ved universiteter i Svejts og Østrig samt ved universitetet i Oxford. 1953 ansat ved Næstved gymnasium — fra 1954 som adjunkt. Ansat som seminarieadjunkt ved Jonstrup Statsseminarium pr. 1. august 1959 med tysk og engelsk som undervisningsfag.

Seminarieindvielsen.

Formentlig vil seminariet kunne tage den nye bygning i brug efter sommerferien, og nogen tid derefter vil indvielseshøjtideligheden finde sted. Gamle jonstruppere, der kunne ønske at deltage i højtideligheden, bedes skrive til seminarierektor Åge Morville efter adgangskort, og ønskerne vil da blive imødekommet i den udstrækning, det er muligt.

Da utvivlsomt mange jonstruppere gerne vil se det nye seminarium, når det er færdigt, påtænker Jonstrupsamfundets styrelse at indbyde til et møde på en passende dag efter indvielsen, hvor så en forevisning vil finde sted. Nærmere meddelelse herom vil fremkomme i Folkeskolen.

Valg.

På valg 1960 er Viggo Bitsch, Vilh. Hellested og Knud Ørhem. Desuden skal der vælges to revisorer. Stemmesedler bedes inden 1. oktober sendt til Wilh. Thomsen.

REGNSKAB 1. JANUAR — 31. DECEMBER 1959

	Indtægt kr. ø.	Udgift kr. ø.
Kassebeholdning pr. 1/1—59.....	209 66	
Kontingenter.....	2 332 00	
Salg af årbøger.....	166 00	
44 opkrævninger à 1 kr.	44 00	
Girorenter.....	1 55	
Repræsentation og møder		150 60
Fremstill. af årbogens 36. bd.		1 779 00
Administration og redaktion.....		200 00
Tryksager		117 75
Porto, gebyrer m. m.....		269 04
Kassebeholdning pr. 31/12—59.....		236 82
	2 753 21	2 753 21

Ordruphøjvej 24, Charlottenlund.

Wilh. Thomsen.

Regnskabet er revideret og fundet i orden.

København d. 5/1—60.

K. J. Blomquist.

S. M. Waaben.

JONSTRUPSAMFUNDETS STYRELSE

Overlærer Kaj Bang, formand, Åboulevard 86, København N, fhv. kantor Viggo Bitsch, Åbrinken 81, Virum, førstelærer Vilh. Hellested, Hellested pr. Hårlev, seminarielæktor O. Lindberg, Kornagervej 20, Lyngby, overlærer Wilh. Thomsen, kasserer, Ordruphøjvej 24, Charlottenlund, telf. Ordrup 2492, viceskoleinspektør Knud Ørhem, Ørnevej 25, Glostrup. Elevernes repræsentant er Poul Rygaard Jensen.

Årbogens redaktør; skoleinspektør Viktor Pedersen, Vanløse skole, København.